

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 7. marca 1866. ~

Gospodarske stvari.

Koliko je eno sadno drevo vredno?

Ako sadno drevje primerjamo z družimi kmetijskimi sadeži, in vse natanko preračunimo, se bomo prepričali, da nam sadno drevje proti drugim rastlinam najmanj dela prizadene, ob enem pa največ dobička donaja. Se vé, da se nahaja sadnih dreves, ki prav po malo rodé; od teh pa ne govorimo. Ako ni plemo (sorta) dobro, zemlja ni pripravna, in gospodar ne zná drevja saditi, se to ne more sadnim drevesom šteti v krivico.

Prvo vprašanje je to: Koliko stroškov nam prizadene sadno drevo? — Sadno drevje sadé ljudje večidel neumno. Marsikter gospodar misli, da je jama dovolj široka, ako je le tolika, da drevo va-njo vtakne. Da bi drevo v tako jamo posadil, kjer bi móglo 60 do 80, ali tudi blizo 100 let rasti in mu obilo sadja donajati, da bi zemljo zboljšal, kar je pri drevo-reji prvo pravilo, to mu ni mar. Če le za drevesce kakih 30 soldov dá, že misli, da je že vse opravil, in vtakne drevesce kamor si je, češ, da bo že rastlo. Rastlo bo, pa kakó! — V prvih 10 letih ne gleda na nič družega, kakor da ga nekoliko obreže, mu količ pristavi in ga oveže, da ga zajec ne gloje, — vsi stroški znašajo morebiti 1 gold.

Pri vsem tem pa drevo vendar le raste, če se mu lubje še tako oguli in še tako nemarno ž njim ravna in ne prizadene sadjorejcu v družih 10 letih, če drevesu le prav poredkoma pognoji, ali ga v jeseni pobeli, ga okoplje ali suhih mladik otrebi, čez 48 kr. Do 20 let malo škode storí pod njim rastočim rastlinam, ker le počasi raste in se ne razširjuje okrog. Vzemimo, da sadno drevo 60 let trpi, tedaj vsi stroški od 20. leta do konca za okopavanje, obrezovanje, trebljenje in gnojenje (kar se pa prav poredkoma, ali pa tudi nikoli ne opravlja), komaj kake 3 gld. znesó. Sadno drevo vleče, kakor je vsacemu znano, svoj živež po razprostenih koreninah iz tal; površno gnojenje drevesu k rasti ali rodovitosti malo ali celó nič ne pripomore, vendar-le mu rodi obilo lepega sadja. Drevó dobiva večidel le iz tal svoj živež, in dostikrat se ne vé, kako more drevo v suhih letih, o katerih dežnica malokdaj zemljo do drevesnih korenin premoči, vendar toliko lepega sadja obroditi. Vsem drugim kmetijskim rastlinam škodujejo neugodni vtoki več kakor sadnemu drevesu, če je bilo le dobro in skrbno gleštano in obdelano. Sadnemu drevesu se to očita, da rastline pod njim rastoče prehudo zamori, in da obdelovanje zemlje zeló overa. O tem je sicer nekoliko resnice, vendar je vedeti treba, da drevo do svojega 15. leta ne dela pod njem rastočim rastlinam preobilo sence, kjer so drevesca

po navadi v vrste od severja proti jugu in precej deleč saksebi posajena in tako se jim malo solnca odpelje. Da pa oreh s svojim gostim perjem in široko krono spodaj rastočim rastlinam jako škoduje, je res.

Po vsem tedaj znašajo stroški enega sadnega drevesa vès čas, dokler raste, to-le:

mlado drevesce se je kupilo za . . .	—	gold.	30	kr.
stroški za različna dela pri njem od				
1. do 10. leta	1	„	10	„
od 10. do 20. leta	—	„	48	„
od 20. do 60. leta	3	„	—	„
Skupaj	4	gold.	88	kr.

tedaj vsako leto 5 do 6 kr.

Drugo vprašanje pa je: Koliko pridelamo od enega sadnega drevesa? Če tudi sadnih plemen imamo in sicer precej žlahnih, kakor so, na priliko, nekteri kosmači (Reinette) in drugi, ki začnó že v 3. ali 4. letu roditi, se vendar še le od 10. ali 15. leta more bogateji pridelek pričakovati, kateri se do 40. leta vsako leto bolj množi, po tem pa pojemlje. Po obilih skušnjah se more pridelek enega sadnega drevesa, počez vzet, vsako leto ceniti

na 30 krajc. od 10. do 20. leta
na 3 gold. od 20. do 30. leta
na 5 gold. od 30. do 50. leta
na 4 gold. od 50. do 60. leta.

Po tem takem bi po tej cenitvi eno sadno drevo od svojega začetka do konca vrglo kakih 175 gold., ali to na vsa leta razdeljeno, vsako leto blizo 3 goldinarje. 3 goldinarji pa so obresti (činži) od blizo 70 gold. kapitala. Vprašamo zdaj: kateri drug kmetijsk sadež donaja gospodarju tolikšen dobiček, ker prostor enega sadnega drevesa po čez le kaka 2 štirjaška sežnja znaša. Zato ne moremo dosti vpiti: Sadite, sadite sadna drevesa! Obdelujte jih umno, ravnajte jih marljivo! Ljudí je čedalje več na svetu; raztegniti zemlje ne moremo; al to se dá storiti, da vsak prostor porabimo in iz zemlje vlečemo, kolikor le moremo.

Po „Bad. Woch. Bl.“

O šolsko-kmetijskih vrtih. *)

Iz Jelšan na Tržaškem 1. marca. — Že pred dvema letoma pisal sem Vam, drage „Novice“, sestavek z napisom: „Proste misli o šolsko-kmetijskih vrtih“; danes, hvala Bogu! Vam morem povedati, kako se je moja želja v omenjenem spisu spolnila na drug še boljši način. Popisati Vam hočem sploh napredek preteklih dveh let.

Kakor je že lani o priložnosti, ko je bil farman v Rodik-u gosp. Šepf od Njih ekscelencije c. k. namest-

*) V izgled drugim deželam.